

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

XXVII. Reverendissimo Patri Serenissimoqve Principi D. Hermanno
archiepiscopo Coloniensi, &c. Ioannes Trithemius abbas sancti Iacobi
Herbipolensis felicitatem.

urn:nbn:de:0128-1-17336

Felices illi mortales, quorum semper in Dei amore sancta deuotio feruet, qui se peregrinos huius mundi agnoscetes ad coelestem patriam animo suspirant, nihilque corruptibilem rerum amantes, iugi desiderio mansionibus inuichi concupiscunt æternis. Mors illis iucunda erit non horrenda, per quam lætis vadunt è carcere votis, malorum otali viuunt instituto, vt eis post mortem spes non sit vlla boni. Mors terribilis est his qui simul & corpore desperationis suæ mercedem recipientes obliuionem æternam. Vale ex Herbipoli decima quarta die mensis Iunii. Anno Christianorum millesimo quingentesimo septimo.

XXVI.

*HERMANNVS DEI GRATIA ARCHIEPISCOPVS COLONIENSIS,
princeps Elector, &c. Venerabili nobis in Christo sincere dilecto Ioanni Trithem. Ab-
bati S. Jacobi Herbipolensi. S.*

EA quæ nobis ex parte & commissione principis excellentissimi domini Ioachim Marchionis Brandenburgensis, sacri Romani Imperij archicamerarii, ac principis Electoris, consanguinei ac fratris nostri tibi credita misisti, grato suscepimus animo. Et ex quo earundem rerum pro nostra voluntate & arbitrio necessarium vtendi modum non habemus, singulari à te optamus desiderio, cupientes vt nobis cum presenti nostro tabellario plenam singularum informationem mittas in scriptis, vel certe si quouis modo tibi fuerit possibile, intra quindecim dierum spacium ad nos personaliter descendas, in aliquo principatus nostri loco circa Rhenum, quoniam vltra quatuordecim dies in his terminis non intendimus remorari. Cupimus enim earum à te rerum omnimodam nancisci cognitionem. In his diligentem & voluntarium te nobis exhibere non pigriter, vt nostra se confidentia habet in te. Facies enim nobis in his singularem complacentiam gratamque voluntatem, fauore & gratia sine obliuione recognoscendas. Datæ Aldenaræ sabbato post festum Barnabæ Apostoli. Anno 1507.

XXVII.

*REVERENDISSIMO PATRI SERENISSIMO QVE PRINCIPI D. HER-
manno archiepiscopo Coloniensi, &c. Ioannes Trithemius abbas sancti Jacobi Herbipo-
lensis felicitatem.*

REVERENDISIME princeps, voluntas mihi inesset quidem promptissima personalliter veniendi ad te, nisi duorum hac vice prohiberer impedimento. Alterum est, quod excellentia reuerendissimæ paternitatis tuæ quatuordecim dierum constituit mihi tempus veniendi, quos ab emissionem literarum tuarum interpretatus nimium reperi breues, vnde metuens ne forte cum descenderem, tua serenitas aut ex more in Westphalia esset, aut alibi procul absens à Rheno, frustra laborasse contingeret, iter assumere prolixum nisi certus non audebam. Alterum vero quod etiam mentem à proposito non parum retraxit, absentia reuerendissimi præfulis mei extra patriam constituti fuit, sine cuius voluntate & consensu tantum subire itineris spacium non satis videbatur mihi conueniens, propterea vel maxime, quod eius munificentia & benignitate pauperi huic præfectus cœnobio totam post Deum spem meam in eius humanitate locaui. Adde & tertium voluntarij itineris impedimentum, quoniam hætenus in rebus propositis celsitudinis tuæ ignarus consilij, ea quæ mihi ad complementum videbantur necessaria non parauim. Ad complacendum vero pro viribus reuerendissimæ paternitati tuæ paratus sum totus voluntarius & promptus: & ne morer diutius, statui circa festum sancti Michaelis (quo tua clementissima celsitudo ex Westphalia redire consuevit ad Rhenum) Deo miserante ac reuerendissimo pontifice meo consentiente, descendere Bunnam ad sacram presentiam tuam, allaturus mecum ea quæ tuam paternitatem reuerendissimam poterunt recreare. Non enim parare omnia tam breui tempore potui, quæ mihi mittenda videbantur, quia Serenissimus princeps Brandenburgensis nihil mihi præter ipsas nudas, quas pridem misi, tradidit rerum formas: reliqua misit ore ferenda. Nunc autem reuerendissimæ paternitati tuæ mitto per nuntium mihi destinatum ea quæ præcepit, modum videlicet rebus dudum missis vtendi, cum reliquis in sarcinula colligatis, quibus vrinam serenissimæ celsitudini tuæ gratum seruitutis exhibuerim munus. Omnipotens Deus celsitudinem tuam inelyte princeps diu con-

FAMILIARES

Dei amore sancta deuotio feruet, qui sepe
em patriam animo suspirant, umbrae con-
manstronibus inuehi concupiscunt. Atque
m laetis vadunt e carcere votis, malorum
ne sine bonorum. Mors terribilis est his qui
non sit vlla boni, qui moriuntur morte
recipientes obliuionem aeternam. Valete
anno Christianorum millesimo quingentesimo

VI.
EPISCOPVS COLONIENSIS
Christo sincere dilecto Ioanni Trithemio
Herbipolensi. S.

incipis excellentissimi domini Iosephi Ma-
Imperii archicamerarii, ac primicamerarii
militi, grato suscipimus animo. Et ex quo
trio necessarium vtendi modum non habet
ntes vt nobis cum presentis nostro obsequio
n scriptis, vel certis quous modo nobis fuerit
d nos personaliter descendas, in aliquo
ltra quatuordecim dies in his terminis non
a rerum omnimodam nancisci cognos-
ois exhibere non pigiteris, vt nostra hinc con-
singularem complacentiam gratanter re-
ognoscendas. Datæ Aldenaræ sabbatidie

VII.
NISSIMO. QVE PRINCIPI D. HERBIPOLENSIS
Trithemius abbas sancti Iacobi Herbipolensis
atem.

mih i inesse quidem promptissima profes-
prohiberem impedimento. Alterum est quod
quatuordecim dierum constituit, in quo
uarum interpretatus nimium respectu
ua serenitas aut ex more in Westphalia die
asse contingeret, iter assumere pro vno
iam mentem a proposito non parum retraxit
triam constitui fuit, sine cuius voluntate
satis videbatur mihi conueniens, propter
gnitate pauperi huic praefectus coenobio
ate locaui. Addo & tertium voluntatem
ous propositis celsitudinis tuae ignarus con-
tur necessaria non parauit. Ad complac-
nitati tuae paratus sum totus voluntatem
um sancti Michaelis (quo tua clementissimum
& henum) Deo miscante ac reuerentissimo
nam ad sacram praesentiam tuam, aliam
ssimam poterunt recreare. Non contem-
mittenda videbantur, quia Serenitas
ai mittenda videbantur, quia Serenitas
ipfas nudas, quas pridem mihi, tradidit
n reuerentissimae paternitati tuae mitto per
odum videlicet rebus dudum missis reu-
tinam serenissimae celsitudinis tuae gratam
Deus celsitudinem tuam inclyte precor

IOANNIS TRITHEMII

dia conferuet incolumem, cui me humilem commendo ministrum. Ex Herbipoli vice-
ma tertia die mensis Iunii. Anno Christianorum 1507.

XXVIII.

IOAN. TRITHEM. ABBAS S. IACOBI HERBIPOLENSIS, FRIDE-
rico de Redenuitz Canonico & Cantori Ecclesiae Bambergensis, ac praeposito in
Oringenu, amico Salutem.

- 10 **Q**uo d literis tuis ornatissimis tardius reddo vicem clarissime vir, non tui factum exi-
stimes obliuione, sed meis in re lite aria consuetis occupationibus. Quod me inter a-
micos admiseris tuos, & mihi vehementer gratulor, & tibi gratias habeo immortales.
Quid enim dulcius mihi homini peregrino, & in terra constituto aliena, contingere po-
tuisset, quam optima doctissimi; viri amicitiam nancisci? quem non solum nobilitas ge-
neris morumq; integritas spectabilem fecit, sed eruditio quoq; literarum omnifariam
exornans cunctis virtutibus merito reddidit gloriosum. Eo quoque magis delectat tecum
inuisse amicitiam, o reuerendissime parens, quod iuxta sententiam diui Hieronymi veram
hanc necessitudinem nostram intelligo, quam Christi glutino copulatam, non utilitas rei
familiaris, non praesentia tantum corporum, non subdola & palpans adulatio, sed Dei ti-
mor & diuinarum scripturarum studia conciliant. Haec est perfecta amicitia, qua in Deo
20 diligitur amicus, sitq; Christi amore mens vna corporibus in duobus, non ob aliam causam,
q; studiorum similitudine, quibus ad apicem summi & incommutabilis boni ambo con-
currunt amici. Ideoque inter malos & reprobos homines esse amicitiam vera non potest:
quoniam sicut Aristoteles dicit: *perfecta amicitia non est nisi per vnum, quia quod est perfectum
non potest fieri ad plura sed ad vnum.* Mali autem & reprobi semper in turbatione viuunt, nu-
quam pacifici, nunquam quieti, nunquam tranquilli, sed vt mare nequitiam spumantes,
ad multa neglecta vnitae rapiuntur, & propter hoc eorum conjunctiones non amicitiae
sed magis coniuurationes dicendae sunt. Est enim amicitia aequalitas animorum intellectu
constans & ratione, quapropter inter sceleratos appetitu non ratione viuentes nullam
esse amicitiam contigit vnquam. Hoc ipsum satis expressit memoratus philosophus in
30 Ethicis dicens: Solam amicitiam bonorum honestorum intransmutabilem esse. Nulla
vero aequalitas animorum constantior esse potest quam illa quae ex diuino nascitur amo-
re, quo vnum, verum, solumque incommutabile bonum per fidem pura deuotione cog-
noscitur, & pari consensu ab amicis feruenti desiderio amatur. De hac ipsa necessitudi-
ne vir sapiens inquit: *Amico fidelis nulla est comparatio, quoniam amicus fidelis protectio fortis,
qui inuenit illum, preciosum inuenit thesaurum.* Hinc me beatum iure existimo, quoniam
te verum inueni amicum, quippe qui nihil in me diligit aliud quam Christianae glutinum
charitatis, quod est amor sapientiae caelestis & diuinarum studium scripturarum. Quis
nesciat felicitatis aeternae fruitionem, ad quam omnia nostra sunt studia ordinanda, ex
cognitione & amore summi rerum omnium constare principii? quod more nostro Deum
40 appellamus; ipsamq; in regno beatitudinis bonis omnibus esse communem, atq; ipsius
boni adhaesione amicitiam omnium electorum Dei confirmare perfectam, & nulla vnq;
intercapedine dissolendam. Omnium namq; suo principio per gratiam fruitionis vnitorum
propterea est amicitia sempiterno foedere indissolubilis & firma, quia vnū volunt, vnum
diligunt, & in vnus fruitione consistunt. Nos ergo qui fundamentum amicitiae nostrae in
Christiano solidauimus amore firmandum, tanto magis caelestium appropinquamus ne-
cessitudini, quanto fuerimus in via quae ducit ad illa studio & voluntate concordēs. Est aut
triplex iter ad amicitiam illam fruitionis aeternae, q; in vnam viam dirigit ambulantes. Co-
gnitio diuinae bonitatis studio sacrarum scripturarum acquiritur: amor caelestis deside-
rii virtutum exercitio nutritur, & cultus Dei mandatorum obseruatione declaratur.
50 Cognitio itaque causat amorem, quia nemo recte diligit quod ignorat, amor vero exigit
cultum dicente Gregorio: *Amor Dei nunquam est ociosus.* Operatur enim magna si est,
quod si operari renuit, amor non fuit, cum exhibitio operis vere signum sit dilectionis.
Hic est vera amicitiae Christianae funiculus triplex, qui facile non rumpitur, quoniam quis
quis in hoc itinere cum amico fideli consentiens ambulauerit, suos aduersarios, carnem,
mundum, & diabolum facile superabit. Propterea sanctus hortatur Hieronymus Paulinu
hoc itinere gradientem dicens: *Discamus in terris, quorum scientia nobis perseneret in caelis.* Et ad
quendam alium scribens dicit: *Amica scientiam scripturarum, & carnis vitia non amabis.* Sacra
enim scriptura viam amantibus eam ad Dei cognitionem ostendit, omnemq; doctrinam

Vera ami-
citia per
Christum
fit.

Inter malos
non est vera
amicitia.

Amicitia
quid?

Eccles. 6.

Triples iter
ad amicitiam
veram.

Commen-
datio sacrae
lectionis.